

حسابداری

استانداردهای حسابداری ضوابط شناسایی و اندازه‌گیری داراییها، بدهیها، سرمایه، درآمدها و هزینه‌ها را مشخص می‌کند و در نتیجه داری آثار و تبعات اقتصادی است، از این رو باید توسط مراجع مربوط و مسئولی تدوین شود.

در ایران بر اساس بند ۴ تبصره ۲ قانون تشکیل سازمان حسابرسی و ماده ۶ قانون اساسنامه سازمان حسابرسی، وظیفه تدوین و تعمیم اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی به این سازمان محول شده است. همچنین بر اساس بند «ز» ماده ۷ اساسنامه قانونی سازمانی حسابرسی، «مرجع تخصصی و رسمی تدوین اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی در سطح کشور سازمان است و گزارشهای حسابرسی و صورتهای مالی که در تنظیم آنها اصول و ضوابط تعیین شده از طرف سازمان رعایت نشده باشد در هیچ یک از مراجع دولتی قابل استفاده نخواهد بود.»

سازمان حسابرسی برای انجام این وظیفه مهم در زمینه استانداردهای حسابرسی تا کنون اقدامات قابل توجهی انجام داده است؛ در سال ۱۳۷۱ کمیته تدوین رهنمودهای حسابرسی مأمور شد تا بر اساس استانداردهای معتبر و با توجه به شرایط محیطی کشور، استانداردهای لازم را به منظور ایجاد یکنواختی و برطرف کردن ناسازگاریهای موجود تدوین کند. با توجه به اهمیت فرایند نظرخواهی در باره استانداردهای حسابداری، این کمیته در سال ۱۳۷۳ پیش نویس ۹ بیانیه رهنمود حسابداری و چارچوب تهیه و ارائه صورتهای مالی (نشریه شماره ۹۶ سازمان) را منتشر در ادامه کار پیش نویس ۵ بیانیه رهنمود حسابداری دیگر (نشریه شماره ۱۰۶ سازمان) را نیز در سال ۱۳۷۵ بریا نظرخواهی در اختیار عموم قرار داد و در مورد چند بیانیه نیز نظرخواهی محدود به عمل آورد. با توجه به پیشنهادها و آرای اعضای حرفه و دیگر علاقه‌مندان، مجموعه

رهنمودهای حسابداری اصلاح و پس از تصویب مراجع ذیصلاح به عنوان نخستین مجموعه رسمی از اول سال ۱۳۷۸ برای مدت دو سال لازم‌الاجرا شد.

طی این مدت با برگزاری برنامه‌های آموزشی بسیار مفید در سراسر کشور، موفقیت‌های چشمگیری در زمینه معرفی و اجرای رهنمودهای حسابداری حاصل شد و واحدهای اجرایی نیز از این پدیده مبارک به خوبی استقبال کردند. این برنامه بازخوردهای ارزشمندی در راستای بهبود کیفی رهنمودهای حسابداری در بر داشته که در فرایند تجدیدنظر به آنها توجه شده است.

کمیته تدوین رهنمودهای حسابداری که بر اساس مصوبه هیأت عامل سازمان، به کمیته تدوین استانداردهای حسابداری تغییر نام داد، با توجه به بازخوردهای برنامه‌های آموزشی و رهنمودهای حسابداری، تغییرات استانداردهای بین‌المللی و نظریات گروه کارشناسی در مدیریت تدوین استانداردهای حسابداری، پیش‌نویس اولین مجموعه استانداردهای حسابداری را تدوین و برای ربررسی و تصویب نهایی به کمیته فنی سازمان ارائه کرد. کمیته فنی نیز پس از انجام بررسیها و اعمال تعدیلات لازم این استانداردها را تصویب و برای اخذ مصوبه مجمع عمومی در اختیار هیأت عامل سازمان قرار داد. استانداردهای حسابداری شماره ۱ الی ۲۲ بر اساس مصوبه مجمع عمومی سازمان حسابرسی برای صورتهای مالی که شروع دوره‌های مالی آنها از اول سال ۱۳۸۰ و بعد از آن است، لازم‌الاجرا شد.

کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی با ادامه کار خود ۳ استاندارد حسابداری را نیز تدوین و پس از انتشار پیش‌نویس آن برای نظرخواهی و انجام اصلاحات بر مبنای نظرات دریافت شده جهت تصویب به کمیته فنی ارجاع داد. این استانداردها در کمیته فنی بررسی و اصلاح گردید و نهایتاً جهت تصویب در اختیار هیئت عامل قرار داده شد و استانداردهای حسابداری یاد شده (شماره ۲۲ تا ۲۵) بر اساس مصوبه مجمع عمومی سازمان برای صورتهای مالی که شروع دوره

مالی آنها از ۱۳۸۱/۱/۱ و بعد از آن لازم‌الاجرا است. استاندارد حسابداری شماره ۲۶: فعالیتهای کشاورزی» نیز با طی همین فرایند در شهریور ۱۳۸۳ تصویب شده و برای صورتهای مالی که دوره مالی آن منتهای به ۳۰ اسفند ۱۳۸۳ یا پس از آن می‌باشد، لازم‌الاجراست.

مبنای تهیه استانداردهای حسابداری

۱- استانداردهای حسابداری بر مبنای مفاهیم نظری گزارشگری مالی تدوین گردیده است. مفاهیم نظری مزبور توسط کمیته تدوین استانداردهای حسابداری با هدف تدوین استانداردهای حسابداری هماهنگ تهیه و به پیوست این مجموعه ارائه شده است.

دامنه کاربرد استانداردهای حسابداری

۲- دامنه کاربرد استانداردهای حسابداری، صورتهای مالی با مقاصد عمومی است که به منظور ارائه اطلاعات مفید در مورد وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واجد تجاری جهت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان تهیه می‌شود.

۳- استانداردهای حسابداری در مورد صورتهای مالی کلیه واحدهای تجاری اعم از بخش خصوصی و یا عمومی کاربرد دارد اگرچه این استانداردها معطوف به واحدهایی است که با هدف کسب سود فعالیت می‌کنند اما عمدتاً در مورد واحدهای غیرانفعالی نیز با اعمال تعدیلات لازم کاربرد دارد.

۴- واحدهای تجاری خارج از کشور که مالکیت آنها متعلق به واحدهای تجاری ایرانی است در صورتی که در تهیه و ارائه صورتهای مالی خود تابع مقررات و استانداردهای حسابداری محلی باشد ملزم به رعایت الزامات استانداردهای حسابداری نیستند با این حال در مواردی که واحد تجاری، واحد فرعی یک واحد سرمایه‌گذار ایرانی باشد تهیه صورتهای مالی واحد فرعی بر

اساس استانداردهای حسابداری ایران نیز جهت استناد در تهیه صورتهای مالی تلفیقی ضروری است.

تهیه و ارائه صورتهای مالی

۵- مسئولیت تهیه و ارائه صورتهای مالی به عهده مدیریت واحد تجاری است مدیریت واحد تجاری موظف به تهیه و ارائه صورتهای مالی به گونه‌ای است که تصویری مطلوب از وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری ارائه کند. مدیریت واحد تجاری ممکن است صورتهای و گزارشهای دیگری را جهت استفاده داخلی به روشهای مختلف که معطوف به اهداف مدیریت داخلی است تهیه کند. هرگاه صورتهای مالی جهت ارائه به دیگر استفاده‌کنندگان تهیه شود رعایت استانداردهای حسابداری در تهیه و ارائه ان الزامی است.

انحراف از استانداردهای حسابداری

۶- تقریباً در تمام شرایط، رعایت استانداردهای حسابداری منجر به ارائه اطلاعات مفید جهت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان و در نتیجه ارائه تصویر مطلوب توسط صورتهای مالی می‌شود. با این حال ممکن است در مواردی نادر اعمال یک استاندارد، صورتهای مالی را از هدف اصلی بازدارد. در چنین مواردی باید روش‌های تعدیل شده یا جایگزین را با توجه به معیارهای ارائه شد. در استاندارد حسابداری شماره ۱ با عنوان نحوه ارائه صورتهای مالی انتخاب و به کار گرفت.

سایر موارد

۷- نظر به این که رویه‌های حسابداری مالی در پاسخ به نیازهای متغیر تجاری و اقتصادی و در راستای ارائه تصاویر مطلوب، دستخوش تغییر و تحول می‌شود. بنابراین استانداردهای

حسابداری به منظور بهبود کیفیت و در پرتو نیازها و تحولات جدید تجدیدنظر یا استاندارد حسابداری جدیدی تدوین و منتشر خواهد شد.

۸- در مورد موضوعاتی که استاندارد حسابداری مربوط به آن صادر نشده است صورتهای مالی باید بر مبنای یکی از رویه‌های متداول حسابداری تهیه و ارائه گردد که با معیارهای کلی ارائه شد. در مفاهیم نظری گزارشگری مالی نزدیک‌ترین انطباق را دارد.

۹- در مواردی که قوانین آمده، رویه‌های مشخصی جهت نحوه عمل حسابداری موضوعات خاص، مقرر نموده است، در تدوین استانداردهای حسابداری مربوط، تمهیدات مناسب جهت اعمال این موارد با توجه به مبانی مندرج در مفاهیم نظری گزارشگری مالی به عمل آمده است.

استاندارد حسابداری شماره ۱

نحوه ارائه صورتهای مالی

هدف این استاندارد تجویز مبنایی برای ارائه صورتهای با مقاصد عمومی یک واحد تجاری به منظور حصول اطمینان از قابلیت مقایسه با صورتهای مالی دوره قبل آن واحد و با صورتهای مالی سایر واحدهای تجاری می‌باشد. برای دستیابی به این هدف در این استاندارد ملاحظات کلی در خصوص نحوه ارائه صورتهای مالی، رهنمودهایی در باره ساختار آنها و حداقل الزامات در خصوص محتوای صورتهای مالی ارائه شده است. چگونگی شناخت، اندازه‌گیری و افشای معاملات و سایر رویدادهای خاص در سایر استانداردهای حسابداری ارائه می‌شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین المللی حسابداری شماره ۱ با عنوان نحوه ارائه صورتهای مالی نیز رعایت می شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲

صورت جریان وجوه نقد

۱- اطلاعاتی تاریخی مربوط به جریان وجوه نقد می تواند در قضاوت نسبت به مبلغ، زمان و میزان اطمینان از تحقق جریان های وجوه نقد آتی به استفاده کنندگان صورتهای مالی کمک کند. اطلاعات مزبور بیانگر چگونگی ارتباط بین سودآوری واحد تجاری و توان آن جهت ایجاد وجه نقد و در نتیجه مشخص کننده کیفیت سود تحصیل شده توسط واحد تجاری است.

۲- ترازنامه، صورتهای عملکرد مالی و صورت جریانات وجوه نقد توأمأ اطلاعات را در مورد وضعیت مالی، عملکرد مالی و همچنین نقدینگی، توانایی بازپرداخت بدهی ها و انعطاف پذیری مالی فراهم می آورد.

۳- اگرچه صورت جریانات وجوه نقد اطلاعاتی در باره وجوه نقد ارائه می کند لیکن اطلاعات مزبور برای ارزیابی جریان های آتی وجه نقد کفایت نمی کند بدین لحاظ برای ارزیابی جریانات وجه نقد آتی صورت جریانات وجوه نقد توأمأ با صورت عملکرد مالی و ترازنامه مورد استفاده قرار می گیرد.

۴- از آن جا که صورت جریان وجوه نقد تحت تأثیر برخوردهای متفاوت حسابداری در خصوص معاملات و رویدادهای یکسان در سطح واحدهای تجاری مختلف نیست ارائه آن قابلیت مقایسه جنبه عملیاتی مالی واحد تجاری مختلف را افزایش دهد.

ه-اطلاعات ارائه شده در صورت جریان‌ات وجوه نقد در مقایسه با صورت جریان وجوه نقد مبتنی بر تغییر در سرمایه در گردش دارای مزایای زیر است:

الف-صورت جریان مبتنی بر تغییر در سرمایه در گردش ممکن است تغییرات مرتبط با نقدینگی و تداوم فعالیت را پنهان کند.

ب-کنترل وجوه نقد یک ویژگی معمول فعالیت تجاری است و یک تکنیک تخصصی حسابداری به شمار نمی‌رود. بدین لحاظ جریان وجوه نقد مفهومی است که در مقایسه با تغییرات در سرمایه در گردش از درک و پذیرش بیشتری برخوردار است.

ج-در مدل‌های ارزیابی واحد تجاری، وجه نقد به عنوان یک داده سیستم کاربرد دارد و لذا جریان‌های تاریخی وجه نقد می‌تواند در این گونه موارد که اطلاعات مربوط به جریان وجوه مبتنی بر تغییر در سرمایه در گردش فاقد کاربرد است مورد استفاده قرار گیرد.

د-صورت جریان وجوه مبتنی بر تغییر در سرمایه در گردش عمدتاً متکی به تفاوت ارقام دو ترازنامه واحد تجاری است و در نتیجه حاوی اطلاعات جدیدتری نیست.

کلیه واحدهای تجاری باید صورت جریان وجوه نقد را طبق الزامات مندرج در این استاندارد تهیه و آن را به عنوان یک صورت مالی مستقل به همراه سایر مصورتهای مالی ارائه کنند.

تاریخ اجرا

الزامات استاندارد در موردیکه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

به استثنای موارد زیر با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۷ با عنوان صورت جریان وجوه نقد نیز رعایت می‌شود:

الف- تفکیک بازده سرمایه‌گذاری‌ها و سود پرداختی بابت تأمین مالی و مالیات بر درآمد از سایر

سرفصل‌های اصلی جهت ارائه مستقل

ب- عدم شمول اقلام معادل وجه نقد در تعریف وجه نقد

استاندارد حسابداری شماره ۳

درآمد عملیاتی

۱- درآمد عبارت است از افزایش در حقوق صاحبان سرمایه به جز مواردی که به آورده صاحبان

سرمایه مربوط می‌شود و مفهوم درآمد، درآمد عملیاتی و غیر عملیاتی را در بر می‌گیرد.

۲- مبحث اصلی در حسابداری درآمد عملیاتی معطوف به تعیین زمان شناخت درآمد عملیاتی

است. درآمد عملیاتی زمانی شناسایی می‌شود که شواهد کافی مبنی بر وقوع یک جریان آتی

ورودی منافع اقتصادی وجود داشته باشد.

این استاندارد باید برای حسابداری درآمد عملیاتی حاصل از معاملات و رویدادهای زیر به کار

رود:

الف- فروش کالا

ب- ارائه خدمات

ج- استفاده دیگران از دارایی‌های واحد تجاری که مولد سود تضمین‌شده، درآمد حق امتیاز و

سود سهام است.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در موردیکه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد

از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۸ با عنوان درآمد عملیاتی رعایت می‌شود.

استانداردهای حسابداری شماره ۴

حسابداری پیشامدهای احتمالی

۱- الزامات این استاندارد بادی برای حسابداری و افشای پیشامدهای احتمالی به کار گرفته شود.
۲- موضوعات زیر ممکن است منجر به پیشامدهای احتمالی شود. در دامنه کاربرد این استانداردها قرار نمی‌گیرد.

الف- تعهدات شرکتهای بیمه بابت بیمه‌نامه‌های عمر صادر شده

ب- تعهدات صندوق‌های بازنشستگی بابت مزایای بازنشستگی

ج- تعهدات ناشی از قراردادهای اجاره

۳- ابهام مرتبط با برآوردهای حسابداری که مشخصه بارز محیطی عملیاتی واحد تجاری است.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۰ با عنوان پیشامدهای احتمالی و رویدادهای بعد از تاریخ ترانزنامه نیز رعایت می‌شود.

استانداردهای حسابداری شماره ۵

حسابداری رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه

اصطلاحات ذیل در این استاندارد با معانی مشخص زیر به کار رفته است:

تاریخ تصویب صورتهای مالی: تاریخی است که مدیریت، صورتهای مالی را به طور رسمی و برای آخرین بار به منظور انتشار تصویب می‌کند.

رویدادهای بعد از تاریخ و ترازنامه: رویدادهای مطلوب و نامطلوبی است که بین تاریخ ترازنامه و تاریخ تصویب صورتهای مالی رخ می‌دهد.

رویدادهای تعریفی: آن دسته از رویدادهایی بعد از تاریخ ترازنامه است که در باره شرایط موجود در تاریخ ترازنامه شواهد بیشتری را فراهم می‌آورد.

رویدادهای غیرتعریفی: آن دسته از رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه است که به شرایط ایجاد شده بعد از تاریخ ترازنامه مربوط باشد.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۰ با عنوان پیشامدهای احتمالی رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۶

گزارش عملکرد مالی

هدف این استاندارد ملزم کردن واحد تجاری به انعکاس مشخص و بارز برخی عناصر عملکرد مالی است تا به درک استفاده‌کنندگان صورتهای مالی از عملکرد واحد تجاری طی یک دوره کمک کند.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۸ با عنوان سود یا زیان خالصدوره، اشتباهات با اهمیت و تغییرات در رویه‌های حسابداری نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۷

حسابداری برای مخارج تحقیق و توسعه

۱- این استاندارد در رابطه با حسابداری مخارج تحقیق و توسعه کاربرد دارد.

۲- فعالیت‌های زیر در این استاندارد مورد بحث قرار نمی‌گیرد.

الف- فعالیت‌های تحقیق و توسعه‌ای که به موجب قرارداد برای دیگران انجام می‌شود.

ب- عملیات اکتشاف نفت، گاز و ذخایر معدنی

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در موردیکه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۸ با عنوان دارایی‌های نامشهود نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۸

حسابداری موجودی مواد و کالا

موجودی مواد و کالا بخش عمده‌ای از دارایی‌های بسیاری از واحدهای تجاری را تشکیل می‌دهد. بنابراین ارزشیابی موجودی مواد اثر با اهمیت در ارائه وضعیت مالی واحد تجاری دارد. این استاندارد نحوه ارزشیابی و انعکاس موجودی مواد و کالا را در صورتهای مالی تشریح می‌کند.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲ بقا عنوان موجودی‌ها رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۹

حسابداری پیمان‌های بلندمدت

هدف این استاندارد تجویز نحوه حسابداری درآمدها و هزینه‌های مرتبط با پیمان‌های بلندمدت در صورتهای مالی پیمان‌کار است. مساله اصلی در حسابداری پیمان‌های بلندمدت تخصیص درآمدها و هزینه‌های پیمان به دوره‌هایی است که در آن دوره‌ها عملیات موضوع پیمان اجرا می‌شود.

دامنه کاربرد

این استاندارد باید برای حسابداری پیمان‌های بلندمدت در صورتهای مالی پیمان‌کار به کار گرفته شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۱ با عنوان قراردادهای پیمانکاری نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۰

حسابداری کمک‌های بلاعوض دولت

۱- این استاندارد باید برای حسابداری کمک‌های بلاعوض دولت و سایر اشکال کمک‌های دولتی به کار گرفته شود.

الزامات این استاندارد همچنین می‌تواند به عنوان بهترین الگوی عمل حسابداری کمک‌های بلاعوض و سایر اشکال کمک دریافتی از منابع غیردولتی مورد استفاده قرار گیرد.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

به استثنای بعضی از موارد با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۰ با عنوان حسابداری کمک بلاعوض و افشای کمک دولت نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۱

حسابداری دارای ثابت و مشهود

هدف این استاندارد تجویز نحوه حسابداری دارای ثابت مشهود است. موضوعات اصلی عبارت است از: زمان شناخت دارایی، تعیین مبلغ دفتری، شناخت هزینه استهلاک و نحوه حسابداری سایر موارد کاهش در مبلغ دفتری است.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که در دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۶ با عنوان اموال ماشین آلات و تجهیزات نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۲

افشای اطلاعات در خصوص اشخاص وابسته

هدف این استاندارد حصول اطمینان از ارائه اطلاعات لازم در صورتهای مالی برای جلب نظر استفاده‌کنندگان به این امر است که وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری ممکن است تحت تأثیر وجود اشخاص وابسته و معاملات با اهمیت آنها قرار گرفته باشد. این استاندارد باید تنها در مورد آن دسته از روابط با اشخاص وابسته اعمال شود که در بند ۳ تشریح و در بند ۸ تبدیل شده است.

بند ۳ = الف. آن دسته از واحدهای تجاری که مستقیم یا غیرمستقیم از طریق یک یا چند واسطه واحد تجاری را کنترل می‌کنند.

ب- واحدهای تجاری وابسته

ج- افرادی که حق رأی مستقیم یا غیرمستقیم در واحد تجاری گزارشگر دارند.

د- مسئولان ارشد کادر مدیریت

ه- آن دسته از واحدهای تجاری که سهم قابل ملاحظه از حق رأی آنها مستقیم یا غیرمستقیم در مالکیت افراد مذکور در بند ج یا بند د باشد.

بند ۸ = موارد زیر اشخاص وابسته نمی‌باشد

الف- تأمین‌کنندگان تسهیلات مالی واحد تجاری، شوراهای کارگری و موسسات خدمات عمومی و...

ب- مشتریان، فروشندگان، توزیع‌کنندگان

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۴ با عنوان افشای اطلاعات در خصوص اشخاص وابسته نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۳

هذا این استاندارد نجویز نحوه عمل حسابداری مخارج تامین مالی است. بر اساس این استاندارد مخارج تامین مالی و عموماً بلافاصله به عنوان هزینه دوره شناسایی می‌شود به استثنای مواردی که این مخارج به حساب دارایی واجد شرایط منظور می‌گردد.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۳ با عنوان مخارج تامین مالی نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۴

نحوه ارائه دارایی‌ها و بدهی‌های جاری

از جمله اطلاعات مفیدی که می‌تواند در تحلیل وضعیت مالی واحد تجاری برای استفاده‌کنندگان صورتهای مالی مفید واقع شود ارائه جداگانه دارایی‌ها و بدهی‌های جاری در ترازنامه است. به مازاد دارایی‌های جاری بر بدهی‌های جاری خالص دارایی‌های جاری و به مازاد بدهی‌های جاری بر دارایی‌های جاری خالص بدهی جاری اطلاق می‌شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد باید در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱ با عنوان نحوه ارائه صورتهای مالی نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۵

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها

این استاندارد به نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها و الزامات افشای اطلاعات مربوط می‌پردازد. حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها در کلیه واحد تجاری باید طبق الزامات این استاندارد انجام شود. این استاندارد نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی وابسته در صورتهای تلفیقی را تعیین نمی‌کند لیکن در خصوص نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌های پیش گفته در صورتهای مالی واحد تجاری اصلی کاربرد دارد مگر در مواردی که در استانداردهای حسابداری مربوط به سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی و وابسته و نحوه عمل دیگری تجویز شده باشد.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۵ با عنوان حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۶

تسعیر ارز

۱- یک واحد تجاری می‌تواند فعالیت‌های خارجی خود را به دو طریق انجام دهد. واحد تجاری ممکن است معاملاتی به ارز انجام دهد یا دارای عملیات خارجی باشد. ربای انعکاس معاملات ارزی و عملیات خارجی در صورتهای مالی واحد تجاری باید معاملات ارزی و صورتهای مالی عملیات خارجی به واحد پول گزارشگری (ریال) تسعیر شود.

۲- هدف این است که تسعیر ملامت ارز و عملیات خارجی به نحوی صورت گیرد که نتایج آن عموماً با آثار تغییرات نرخ ارز بر جریانهای وجوه نقد واحد تجاری و ارزش ویژه آن هماهنگی داشته باشد.

۳- الزامات این استاندارد باید در موارد زیر بکار گرفته شود:

الف. تسعیر معاملات ارزی، و

ب. تسعیر صورتهای مالی عملیات خارجی که از طریق تلفیق یا روش ارزش ویژه در صورتهای مالی واحد تجاری منعکس می‌شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

به استثنای بعضی موارد با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۱ با عنوان آثار تغییرات در نرخ ارز نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۷

حسابداری دارایی‌های نامشهود

هدف این استاندارد تجویز نحوه حسابداری دارایی نامشهود است. مسائل اصلی عبارت است از معیارها و زمان شناخت دارایی، تعیین مبلغ دفتری، شناخت هزینه استهلاک و تعیین سایر موارد کاهش در مبلغ دفتری آنهاست.

الزامات این استاندارد باید در مورد کلیه حسابداری کلیه دارایی‌های نامشهود به کار گرفته شود مگر موارد زیر:

الف) مالیات انتقالی به دوره‌های آتی

ب) سرقتی ناشی از ترکیب واحد تجاری

ج) حقوق معنوی، هزینه اکتشاف، توسعه و استخراج معدن نفت و گاز طبیعی.

د) مخارج تحقیق و توسعه

ه) اجاره‌ها

تاریخ اجرا

الزامان این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۸ با عنوان دارایی نامشهود رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۱۸

حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها از واحدهای تجاری فرعی

هدف از این استاندارد الزام واحد تجاری اصلی به تهیه صورت‌های تلفیقی به منظور ارائه اطلاعات مالی در باره فعالیت اقتصادی گروه واحد تجاری است به گونه‌ای که منابع تحت کنترل گروه، تعهدات گروه و نتایج کسب شده از طریق به‌کارگیری منابع گروه را به عنوان یک شخصیت اقتصادی منفرد نشان دند.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی

به استثنای الزامات مربوط به مانده بدهکار سهم اقلیت، با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۷ با عنوان صورتهای مالی تلفیقی و حسابداری سرمایه‌گذاری در واحد تجاری نیز رعایت می‌شود.

استانداردهای حسابداری شماره ۱۹

ترکیب واحدهای تجاری

هدف این استاندارد تجویز نحوه عمل حسابداری ترکیب واحد تجاری است. این استاندارد هم تحصیل یک واحد تجاری توسط واحد دیگر و هم در موارد نادر اتحاد منافع را در بر می‌گیرد. این استاندارد باید برای حسابداری ترکیب واحدهای تجاری به کار گرفته شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۲ با عنوان ترکیب واحد تجاری نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۰

حسابداری سرمایه‌گذاری در واحد تجاری وابسته

این استاندارد باید برای حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته در صورتهای مالی تلفیقی و صورتهای مالی جداگانه واحد سرمایه‌گذار به کار گرفته شود الزامات این استاندارد در مورد کلیه واحدهای سرمایه‌گذار از جمله شرکتهای تخصصی سرمایه‌گذاری کاربرد دارد.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

به استثنای چند مورد با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۸ با عنوان حسابداری سرمایه‌گذاری در واحد تجاری وابسته نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۱

حسابداری اجاره‌ها

هدف این استاندارد، تجویز رویه‌های حسابداری و افشای مناسب برای اجاره‌های سرمایه‌ای و عملیاتی توسط اجاره‌دهنده و اجاره‌کننده است.

الزامات این استاندارد برای حسابداری کلیه اجاره به استثنای موارد زیر به کار گرفته می‌شود.

الف- قراردادهای اجاره برای اکتشاف یا بهره‌برداری از منابع طبیعی مثل نفت و گاز

ب- قرارداد اعطای مجوز در خصوص استفاده از مواردی نظیر فیلم‌های سینمایی، نمایش‌نامه...

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی شماره ۱۷ با عنوان حسابداری اجاره‌ها نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۲

گزارشگری ملی میان دوره‌ای

هدف این استاندارد تعیین حداقل محتوای گزارش مالی میان دوره‌ای و تعیین اصول شناخت و اندازه‌گیری قابل اعمال در تهیه صورتهای مالی کامل یا فشرده میان دوره‌ای است. در این استاندارد الزامات خاصی در رابطه با این که کدام واحد تجاری ملزم به انتشار گزارش میان دوره‌ای هستند و همچنین زمان تهیه و تناوب این گزارش‌ها تعیین نمی‌شود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد برای کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۴ با عنوان گزارشگری مالی میان دوره‌ای نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۳

حسابداری مشارکت‌های خاص

این استاندارد باید برای حسابداری مشارکت‌های خاص شامل نحوه ارائه دارایی‌ها، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌های مشارکت خاص در صورتهای مالی هر یک از شرکای خاص و سرمایه‌گذاران صرف‌نظر از نوع مشارکت خاص به کار رود.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد برای کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجرا است.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی شماره ۳۱ با عنوان گزارشگری مالی سهم‌الشرکه که در مشارکتهای خاص نیز رعایت می‌شود. این استاندارد برای انعکاس مشارکتهای خاص در واحدهای تجاری تحت کنترل مشترک در صورتهای مالی تلفیقی از روش ارزش ویژه ناخالص استفاده شده است. در صورتی که روش اصلی استاندارد بین‌المللی حسابداری روش تلفیقی نسبی است.

استاندارد حسابداری شماره ۲۴

گزارشگر مالی واحدهای تجاری در مرحله قبل از بهره‌برداری

هدف این استاندارد تشخیص واحدهای تجاری در مرحله بهره‌برداری و تجویز گزارشگری مالی یا از اطلاعات خاص در باره آنها در مرحله قبل از بهره‌برداری است. این استاندارد در مورد صورتهای مالی واحد تجاری در مرحله قبل از بهره‌برداری به کار می‌رود.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

الزامات این استاندارد برای کلیه صورتهای مالی که تاریخ مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست. استاندارد بین‌المللی حسابداری جداگانه در رابطه با گزارشگری مالی واحد تجاری در مرحله قبل از بهره‌برداری وجود ندارد.

استاندارد حسابداری شماره ۲۵

گزارشگری برحسب قسمت‌های مختلف

هدف این استاندارد تجویز مبانی گزارشگری اطلاعات مالی بر حسب قسمت‌های مختلف یک واحد تجاری است. این اطلاعات در مورد انواع مختلف محصولات و خدمات ارائه شده و نیز مطابق جغرافیایی مختلف واحد تجاری است که به استفاده‌کنندگان صورتهای کمک می‌کند.

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی که تاریخ مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

به استثنای بعضی از موارد با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۴ با عنوان گزارشگری قسمت‌ها نیز رعایت می‌شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۶

فعالیت‌های کشاورزی

کاربرد این استاندارد در حسابداری موارد زیر الزامی است مشروط بر این که فعالیت کشاورزی مربوط باشد:

الف) دارایی‌های زیستی

ب) تولید کشاورزی در زمان برداشت

این استاندارد در موارد زیر کاربرد ندارد:

الف- زمین مربوط به فعالیت کشاورزی

ب) دارایی نامشهود مربوط به فعالیت کشاورزی

تاریخ اجرا

الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی آنها منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۸۳ یا پس از آن می باشد لازم الاجراست.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی حسابداری

به استثنای بعضی موارد با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۴۱ به عنوان کشاورزی نیز رعایت می شود.

استاندارد حسابداری ۲۷

طرح مزایای بازنشستگی

کلیه صندوق متولی اجرای طرح مزایای بازنشستگی می باشد مثل تامین اجتماعی.

طرح مزایای بازنشستگی که شخصیت حقوقی جداگانه ندارد در صورت گزارشگری مستقل مشمول این استاندارد است الزامات سایر استانداردها در صورتیکه برای طرحهای مزایای بازنشستگی کاربرد دارد که توسط این استاندارد جایگزین نشده باشد.

تاریخ اجرا

لازم الاجرا برای کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۸۴ یا بعد از آن شروع می شود.

مطابقت با استاندارد بین‌المللی

با اجرای الزامات این استاندارد مفاد استاندارد بین‌المللی شماره ۲۶ با عنوان حسابداری و گزارشگری طرح مزایای بازنشستگی رعایت می شود.

استاندارد حسابداری شماره ۲۸

فعالیت بیمه عمومی

هدف آن تنجویز روش‌های حسابداری برای حق بیمه، خسارت، مخارج تحصیل، بیمه عمومی مستقیم و اتکایی و همچنین افشای اطلاعات این نوع فعالیت‌ها در صورتهای مالی شرکت بیمه است. الزامات سایر استانداردها در صورتی برای فعالیت بیمه عمومی کاربرد دارد که توسط این استاندارد جایگزین نشده باشد.

تاریخ اجرا

در مورد صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ ۱۳۸۶/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست. هیات استاندارد بین‌المللی حسابداری در رابطه با بیمه عمومی استاندارد خاصی تدوین نکرده است اما در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۴۰ با عنوان قراردادهای بیمه چارچوب کلی را ارائه کرده.